



Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei del Patrimoni Arquitectònic

EXPEDIENT DE DELIMITACIÓ
DE L'ENTORN DE PROTECCIÓ
DE BCIN - MONUMENT HISTÒRIC
TORRE DE SANT SEBASTIÀ
PALAFRUGELL (Baix Empordà)



Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural

Servei del Patrimoni Arquitectònic



Servei del
Patrimoni Arquitectònic

EXPEDIENT DE DELIMITACIÓ
DE L'ENTORN DE PROTECCIÓ
DE BCIN - MONUMENT HISTÒRIC
TORRE DE SANT SEBASTIÀ
PALAFRUGELL (Baix Empordà)



1. PREÀMBUL I OBJECTIUS

2. MEMÒRIA

- 2.a. Memòria històrico-arquitectònica
- 2.b. Bibliografia

3. NORMATIVA

- 3.a. El monument. Definició i delimitació
 - 3.a.1 Criteris d'intervenció
- 3.b. L'entorn de protecció
- 3.c. Normativa
 - 3.b.1 Marc legal
 - 3.b.2 Règim d'autoritzacions del Departament de Cultura

4. ANNEX

- 4.a. Documentació planimètrica
- 4.b. Documentació fotogràfica



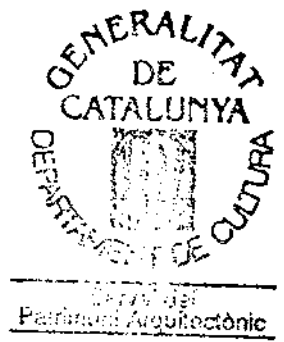
1. PREÀMBUL I OBJECTIUS

El monument objecte d'aquest expedient de delimitació del seu entorn de protecció és la Torre de Sant Sebastià a Llafranc, situat al terme municipal de Palafrugell (Baix Empordà) protegit pel Decret de 22 d'abril de 1949 sobre protecció de castells espanyols (B.O.E. 5-5-1949) i considerat com a bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, per la disposició addicional primera de la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català i en la categoria de monument per la disposició addicional segona de la Llei 16/85 del Patrimonio Histórico Español.

L'interès del monument ve motivat per ser portador d'uns valors històrics, artístics i culturals que el fan mereixedor de gaudir d'una protecció adient. Atesa la seva situació, l'edifici és també una fita que configura una imatge paisatgística d'interès dins del marc que li dóna suport. Aquesta consideració fa que a l'hora de conservació del monument s'hagi de tenir en compte la preservació i integració del seu entorn, en el qual una intervenció inadequada pot provocar perjudicis en la contemplació del monument.

D'altra banda, el marc físic on es troba situat el monument fa que s'hagi de conservar com a medi de preservar el diàleg i la relació ambiental monument-entorn configurada al llarg del temps.

Per totes aquestes consideracions i d'acord amb el que disposa la Llei 9/1993, es fa necessari fer una delimitació de l'entorn del monument i establir la normativa d'intervenció mitjançant la qual es realitzi una protecció integral, de tal manera que es possibiliti el necessari l'equilibri harmònic entre el monument, el paisatge que li dóna suport, i el desenvolupament i millora de la qualitat de vida dels habitants del municipi al qual pertany.



2. MEMÒRIA

2.a. Memòria històrico-arquitectònica

El Cap de Sant Sebastià es troba al litoral del terme municipal de Palafrugell, a la costa del Baix Empordà, i tanca pel nord la badia de Llafranc, tot adintant-se dins del mar. Al seu cim, que s'aixeca uns 175 s.n.m, hi ha l'antiga torre de guaita i l'ermita dedicada a Sant Sebastià que dona nom a aquest promontori costaner, tallat per abruptes vessants a la banda de migdia i, sobretot, llevant, que cauen sobre el mar i formen alts espadats. El pendent pel costat occidental és també molt notable, encara que no tan pronunciat com els anteriors, i baixa fins a la platja de Llafranc que s'arrecera als seus peus. L'únic sector accessible amb relativa facilitat és el de tramuntana, on diversos pujols conformen la davallada progressiva fins al pla.

Els vestigis arqueològics permeten situar l'inici de l'ocupació humana d'aquesta elevació a l'època pre-romana i corresponen a un establiment o poblat ibèric. Les seves restes, parcialment reconegudes per les troballes superficials i les recents excavacions, confonen un jaciment arqueològic de notable interès, encara que el seu coneixement resulta força parcial, per la manca d'exploracions ampli abast. A causa d'això, hores d'ara, no és possible definir amb precisió la cronologia, evolució o característiques generals de l'ocupació, ni tampoc determinar la seva extensió topogràfica. Malgrat tot, les troballes realitzades permeten considerar que es tracta d'un importat nucli de poblament original vers els s. VI-V a.c i amb una habitació continuada fins s. II a.c, del qual s'han trobat diverses sitges tallades a la roca i a alguns murs. Bona part dels materials procedents d'aquest jaciment es troben al Museu Municipal de Palafrugell.

La torre de guaita de Sant Sebastià és una construcció de mitjan s.XV, bastida a l'indret que ja aleshores s'anomenava Sa Guarda, cosa que fa suposar la preexistència d'alguna instal·lació destinada a la vigilància de la costa. L'edifici, situat sobre un petit monticle que forma un aflorament de roca, es troba integrat a l'extrem nord-est de les dependències del santuari que s'hi varen adossar entre els s.XVII-XVIII. La planta de la torre descriu un rectangle amb el costat de llevant semicircular, presumiblement a causa de l'existència d'una primitiva capella a la seva part baixa. Algunes de les façanes és lleugerament atalussada i totes elles es troben recobertes d'arrebossat, si bé són visibles les arestes cantoneres formades per grans carreus de granit ben escairats. La torre està coronada per merlets rectangulars amb una petita espitllera central de rajols i al frontis principal de ponent destaca la presència d'un matacà. Les obertures són majoritàriament resultat de perforacions efectuades a l'integrar la torre a l'estructura del santuari annex.

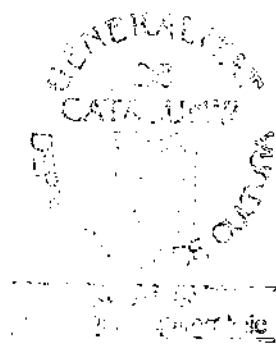


Sembla ser que fou a causa de la pesta dels anys 1650-1651 que hom decidí substituir la primitiva capella de la torre per una nova ermita. De fet, però, les obres s'iniciaren l'any 1707 i les de l'hostatgeria no es van concloure fins a la segona meitat del s. XVIII, i es realitzaren amb les aportacions obtingudes de les recaptés efectuades entre els habitants de Palafrugell o la prestació del seu treball personal. L'ermita de Sant Sebastià, que presenta les característiques pròpies de les capelles marineres d'època barroca, es troba adossada a la façana occidental de la torre de quaita. L'edifici és de planta rectangular amb dues capelles laterals a cada costat. La façana principal presenta un coronament curvilini i compta amb un rosetó i finestres rectangulars. L'interior és cobert amb volta d'arestes seguida i decorat amb motlures de guixeria. Fins l'any 1936 va ser presidida per un retaule de fusteria datat 1770 i en l'actualitat conserva de l'ornamentació original cinc quadres del s.XVIII amb temes del martiri de sant i de la vida de la Verge, a més de la porta de l'escala del cor amb decoració pictòrica d'entre els s. XVIII-XIX.

L'hostatgeria és una construcció de dues plantes que en la seva façana meridional dona a l'esplanada superior on hi ha una terrassa sostinguda per un porxo d'arcades i voltes d'aresta. Igualment, a la façana occidental situada damunt del penyasegat s'obra una gran terrassa que dona al mar i a la de ponent, vora la porta, es troba un plafó de rajoles de ceràmica policromada del s.XVIII que representa el martir de Sant Sebastià. Entre l'ermita i l'hostatgeria, hi ha un gran pati interior amb escalinata, que constitueix una mosta notable de l'arquitectura popular d'època barroca.

En un replà situat a migdia i a un nivell lleugerament més baix que la torre del santuari es va bastir el far de Sant Sebastià, inaugurat l'any 1857 obra de l'enginyer Josep M. Faquinetto. El 1964 va ser modernitzat i transformat en aerofar, encara que conserva l'antiga maquinària que funcionava amb petroli. Té la qualificació de primer ordre i és el més potent del litoral mediterrani peninsular.





2.b. Bibliografia

BADIA i HOMS, J., "L'arquitectura medieval de l'Empordà" vol. I Baix Empordà, Diputació Provincial de Girona, Girona 1977, pàg 235, 240 i notes pàg 244-245

NOLLA, J.M, CASA, J., "Carta arqueològica de les comarques de Girona", Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, Girona 1984, pàg. 133 (recull bibliografia anterior).



3. NORMATIVA

3.a. El monument. Definició i delimitació

Es considera Bé cultural d'interès nacional en la categoria de monument històric, d'acord amb el que disposa la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català, l'edifici anomenat Torre de Sant Sebastià a Llafranc, situada al terme municipal de Palafrugell (Baix Empordà), i el seu subsòl.





3.b. L'entorn de protecció. Delimitació

Atès que la Llei 9/1993, en el seu article 11.1.b), estableix l'opció de delimitar l'entorn necessari per a la protecció adequada del bé, constituït per l'espai que li dona suport ambiental, i atesa la conveniència de fer-ne ús per tal de potenciar la protecció integral del monument, es defineix l'àrea delimitada com a entorn de protecció de la Torre de Sant Sebastià a Llafranc, Palafrugell (Baix Empordà) tot valorant i tenint en compte els següents conceptes:

- a) Interès social: per tal de permetre la visualització del bé immoble des dels espais accessibles.
- b) Valoració paisatgística: s'ha estudiat i valorat la relació del bé immoble amb el paisatge, la seva silueta i altres components bàsics com les edificacions adjacents o aïllades, vegetació i conreus, xarxa viària, espais lliures, topografia i elements pertorbadors.
- c) Anàlisi de l'ordenació territorial i urbanística: s'ha estudiat i valorat la zona urbana actual, la històrica, les previsions conegudes de desenvolupament futur, la vialitat, les parcel·lacions i les tipologies constructives existents així com la qualificació urbanística.
- d) Documentació històrica gràfica i documental: que ha permès conèixer i valorar la relació del bé immoble amb el territori a través del temps i conèixer l'evolució del paisatge, i de les edificacions i tipologies de l'entorn.
- e) Anàlisi de l'espacialitat entesa com l'estudi de les volumetries existents i les incidències que poden tenir les noves actuacions previstes pel planejament i previsibles, així com la incidència de les noves actuacions no previstes pel planejament.
- f) Anàlisi arquitectònica: que ha permès conèixer i estudiar les preexistències de tipologies, materials, façanes, color, textures, teulats, ràfecs, proporcions de buits i obertures, etc.
- g) Anàlisi de la xarxa viària actual i prevista, i de les incidències que té en el paisatge el seu traçat, materials i textures d'execució i elements de senyalització així com el mobiliari urbà, les zones de vianants i les àrees d'aparcaments actuals i futures.
- h) Valoració dels components sentimentals per a la població com són els visuals, itineraris i ambients habituals així com els espais d'especial rellevància o interès; i l'estat de conservació i usos de les edificacions, i dels espais públics i privats de l'entorn.



Aquesta llista de conceptes tot i que és llarga, no és exhaustiva, però és un recull d'aquells aspectes que s'han considerat bàsics. Nombrosos factors incideixen i poden incidir i cal tenir-los presents per aconseguir que aquest bé immoble es pugui transmetre en les millors condicions a les generacions futures.

Un cop analitzats i valorats aquests factors en base a la documentació recollida i prèvia observació del territori, s'ha fixat l'àrea delimitada com a entorn de protecció, que inclou el seu subsòl.

Ordre de prelación: en cas de contradicció preval la referència gràfica a qualsevol altra.

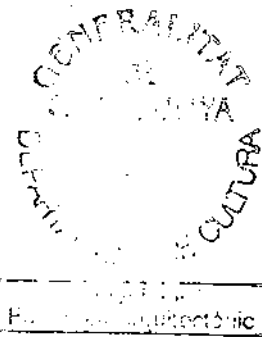
L'entorn de protecció de la Torre de Sant Sebastià al terme municipal de Palafrugell consta grafiat al plànol número 0 del present expedient i té la següent descripció:

Ve limitat per una línia imaginària traçada a una distància de 135 m. de la façana nord de la torre de Sant Sebastià que va del mar al carrer de Pau Casals, on gira i segueix el traçat d'aquell eix viari fins a la confluència amb el carrer Paraguai. En aquest punt gira en direcció al mar, seguint una línia paral·lela a la façana oest de la torre de Sant Sebastià a una distància de 240 m. fins arribar al mar, on segueix la directriu de la costa fins a tancar el recinte protegit.



3.b.1. Criteris d'intervenció

D'acord amb el que estableix l'article 35.3 de la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català, el volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions en els entorns de protecció dels béns immobles d'interès nacional no poden alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic de l'àrea ni pertorbar la visualització del bé. En els entorns dels immobles d'interès nacional és prohibit qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori i qualsevol abocament d'escombraries, runa o deixalles.



3.c. Normativa

3.c.1 Marc legal

- Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.
DOGC de 11-10-93

- Sentència del Tribunal Constitucional 17/1991, de 31 de gener, en recurs d'inconstitucionalitat promogut per la Generalitat de Catalunya contra determinats preceptes de la Llei 16/1985.
BOE de 25-02-91

- Decret 15/1990, de 9 de gener, sobre les Comissions del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura.
DOGC de 31-01-90

- Decret 267/1991, de 25 de novembre, sobre la declaració dels béns d'interès cultural i l'inventari del patrimoni cultural moble de Catalunya.
DOGC de 20-12-91

- Decret 102/1994, de 3 de maig, sobre la composició i el funcionament del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català.
DOGC de 11-05-94

- Decret 138/1994, de 30 de maig, pel qual s'adequen a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, els procediments de la competència del Departament de Cultura.
DOGC de 01-07-94





3.c.2 Règim d'autoritzacions del Departament de Cultura

Ve regulat pels següents articles de la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català:

Article 30. Accés als béns culturals d'interès nacional

1. Els propietaris, titulars d'altres drets reals i posseïdors de béns culturals d'interès nacional estan obligats a permetre:
 - a) L'examen i l'estudi dels béns pels investigadors reconeguts per alguna institució acadèmica, amb la presentació prèvia d'una sol·licitud raonada, avalada pel Departament de Cultura.
 - b) La col·locació d'elements senyalitzadors de llur condició de béns culturals d'interès nacional.
 - c) La visita pública dels béns, en les condicions que siguin establertes per reglament, almenys quatre dies al mes i en dies i hores prèviament assenyalats.
2. Als efectes del que disposa l'apartat 1.c), en la determinació del règim de visites s'ha de tenir en compte el tipus de béns, llurs característiques i, en el cas dels béns immobles, l'informe de l'ajuntament afectat. En casos justificats, el Departament de Cultura pot dispensar, totalment o parcialment, del règim de visites. En el cas dels béns mobles, el Departament de Cultura pot establir, com a mesura alternativa a la visita pública, el dipòsit dels béns en un centre cultural, perquè hi siguin exhibits en els terminis i amb les condicions que siguin establerts per reglament.

Article 33. Planejament urbanístic

1. En cas que un immoble sigui declarat d'interès nacional, els termes de la declaració prevalen sobre els plans i les normes urbanístiques que afecten l'immoble, que s'hi han d'ajustar abans d'ésser aprovats o bé, si ja eren vigents abans de la declaració, mitjançant modificació.
2. En el cas dels conjunts històrics, les zones arqueològiques, les zones paleontològiques, els llocs històrics i les zones d'interès etnològic i en el cas dels entorns de protecció de qualsevol bé cultural d'interès nacional, l'ajuntament corresponent ha d'elaborar un instrument urbanístic de protecció o adequar-ne un de vigent. L'aprovació d'aquests instruments de planejament requereix l'informe favorable del Departament de Cultura.





Article 34. Autorització d'obres

1. Qualsevol intervenció que es pretengui realitzar en un monument històric, un jardí històric, una zona arqueològica o una zona paleontològica d'interès nacional ha de d'ésser autoritzada pel Departament de Cultura, en el termini que sigui establert per reglament, **prèviament a la concessió de la llicència municipal.**
2. En el cas de les intervencions en béns culturals d'interès nacional altres que els esmentats en l'apartat 1 i en tots els entorns de protecció, l'autorització del Departament de Cultura només és preceptiva mentre no hagin estat aprovats els instruments de planejament a què fa referència l'article 33.2.
3. Qualsevol projecte d'intervenció en un bé immoble d'interès nacional ha d'incloure un informe sobre els seus valors històrics, artístics i arqueològics i sobre el seu estat actual, i també d'avaluació de l'impacte de la intervenció que es proposa.
4. La potestat del Departament de Cultura a què fan referència els apartats 1 i 2 s'ha d'exercir en el marc dels criteris bàsics i generals fixats per l'article 35 i dels criteris específics que pot contenir cada declaració, sens perjudici del marge d'apreciació discrecional necessari per a valorar en cada supòsit la compatibilitat de la intervenció projectada amb la preservació dels valors culturals del bé.
5. Els ajuntaments han de notificar al Departament de Cultura, simultàniament a la notificació a l'interessat, les llicències urbanístiques que afectin béns culturals d'interès nacional.
6. Si, com a conseqüència del mal estat d'un immoble d'interès nacional, l'ajuntament corresponent ha d'adoptar mesures per evitar danys a tercers, cal que ho comuniqui prèviament al Departament de Cultura, el qual disposa d'un termini de quaranta-vuit hores per a determinar les condicions a què s'ha de subjectar la intervenció.

Article 36. Autorització dels canvis d'ús

Els canvis d'ús d'un monument han d'ésser autoritzats pel Departament de Cultura, amb informe de l'ajuntament afectat, prèviament a la concessió de la llicència municipal corresponent.



Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural

Servei del Patrimoni Arquitectònic



Servei del
Patrimoni Arquitectònic

4. ANNEX

4.a. Documentació planimètrica

Delimitació de l'entorn de protecció E: 1/1000



4.b. Documentació fotogràfica













L'expedient de delimitació de l'entorn de protecció de la Torre de Sant Sebastià a Llafranc al terme municipal de Palafrugell (Baix Empordà), ha estat redactat per encàrrec de la Direcció General del Patrimoni Cultural a través del Servei del Patrimoni Arquitectònic.

Direcció: Antoni Navarro i Cossío,
Cap del Servei del Patrimoni Arquitectònic

Mariona Abelló i Sala,
Cap de la Secció d'Inspecció Tècnica (S.P.A.)

Coordinació: Mariona Abelló i Sala (S.P.A.)

Redacció: Ramon M. Castells
Cap Secció Inspecció Patrim. Arq.uit.
Eduard Riu i Barrera, arqueòleg (S.P.A.)
Marga de Pablo Pons, arquitecte (S.P.A)

Gestió : M^a José Ruiz Ortega (S.P.A.)

Planimetria: Servei del Patrimoni Arquitectònic
Ajuntament de Palafrugell

Fotografies: Servei del Patrimoni Arquitectònic

Barcelona, agost de 1994